

УДК 373.5.048:331.548](477)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5\(33\)-1210-1221](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-5(33)-1210-1221)

Охріменко Зорина кандидат педагогічних наук, завідувачка лабораторії виховання готовності до ринку праці, Інститут проблем виховання НАПН України, вул. М. Берлінського, буд. 9, м. Київ, 04060, <https://orcid.org/0000-0001-7217-100X>

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ДО ВИБОРУ ПРОФІЛЮ НАВЧАННЯ І СФЕРИ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Зважаючи на значний доробок науковців та достатнє нормативне забезпечення цифровізації освітнього процесу, у статті актуалізовано проблему використання інформаційних технологій для підготовки учнів до вибору профілю навчання і сфери майбутньої професійної діяльності. З урахуванням вимог заключного етапу реформи Нова українська школа, зазначено, що профорієнтаційний супровід профільного і професійного самовизначення постає надзвичайно гостро.

Відповідно до мети, проаналізовано науково-методичні проблеми реалізації цифровізації в сучасному освітньому просторі; розглянуто досвід використання інформаційних технологій в профорієнтації учнів.

Визначено, що цифровий простір не лише надає можливість інтегруватися в світове співтовариство, а й бути суб'єктом власної кар'єрної перспективи.

Для підтвердження актуальності теми статті, надано результати діагностики сформованості кар'єрної спрямованості у учнів 10-х класів закладів загальної середньої освіти.

Базуючись на провідних ідеях, засадах та принципах виховання дітей і молоді в цифровому просторі, закладених в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі, коротко окреслено деякі аспекти створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти, зокрема, змістове наповнення процесу профільного і професійного самовизначення учнів. Визначено домінуючі принципи створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти.

Підкреслено, що профінформація і профдіагностика, як складові шкільної профорієнтації найбільш активно застосовуються в цифрових технологіях, натомість зміст професійної консультації учнів закладів загальної шкільної освіти в цифровому контенті залишається майже не розробленим.

Зроблено висновок, що створення профорієнтаційного інформаційного середовища освітнього закладу на наукових засадах, відкриє принципово нові

можливості для проведення сучасної якісної професійної орієнтації з учнями, яка зорієнтована на задоволення професійних і кар'єрних запитів учнів, ефективне профільне і професійне самовизначення.

Ключові слова: Цифрові технології, профорієнтація, профілізація, профільне і професійне самовизначення учнів, кар'єрне консультування.

Ohrimenko Zorina PhD in Pedagogy, head of the laboratory for education of readiness for the labor market, Institute of Problems on Education of the of the NAES of Ukraine, ST. M. Berlinskoho, 9, Kyiv, 04060, <https://orcid.org/0000-0001-7217-100X>

USE OF INFORMATION TECHNOLOGIES FOR THE PREPARATION OF STUDENTS FOR CHOOSING A PROFILE OF STUDY AND A FIELD OF FUTURE PROFESSIONAL ACTIVITY

Abstract. Taking into account the significant achievements of scientists and sufficient regulatory support for the digitalization of the educational process, the article updates the problem of using information technologies to prepare students for choosing a study profile and the field of future professional activity. Taking into account the requirements of the final stage of the reform of the New Ukrainian School, it is noted that career orientation support for profile and professional self-determination appears extremely urgent.

In accordance with the goal, the scientific and methodological problems of the implementation of digitalization in the modern educational space are analyzed; the experience of using information technologies in career guidance of students is considered.

It was determined that the digital space not only provides an opportunity to integrate into the world community, but also to be the subject of one's own career perspective.

To confirm the relevance of the topic of the article, the results of the diagnosis of the formation of career orientation among 10th-grade students of general secondary education institutions are provided.

Based on the leading ideas, principles and principles of educating children and youth in the digital space, laid down in the Concept of educating children and youth in the digital space, some aspects of the creation of a digital educational career guidance space of an educational institution are briefly outlined, in particular, the content of the process of profile and professional self-determination of students. The dominant principles of creating a digital educational career guidance space of an educational institution have been determined.

It is emphasized that professional information and professional diagnostics, as components of school career guidance, are most actively used in digital technologies, but the content of professional counseling of students of general school

education institutions in digital content remains almost undeveloped. The content of professional consultation, modern approaches to its implementation are revealed.

It was concluded that the creation of a career guidance information environment of an educational institution on scientific grounds will open up fundamentally new opportunities for conducting modern, high-quality professional guidance with students, which is aimed at satisfying the professional and career needs of students, effective profile and professional self-determination.

Keywords: Digital technologies, career guidance, profiling, profile and professional self-determination of students, career counseling.

Постановка проблеми. Цифровізація освітнього середовища є одним із пріоритетних завдань в сучасній освіті. Орієнтування в інформаційних потоках, вміння освоювати нові технології, самонавчатися за допомогою ІТ, шукати і використовувати нові знання, володіти такими якостями, як універсальність мислення, динамізм, мобільність, – все це важливі завданнями реформування сучасної шкільної освіти. Процеси цифровізації усіх сфер життя обумовлюють потребу формування цифрових навичок для забезпечення можливості ефективного використання ІТ технологій, що визначає пріоритетним завданням цифровізацію системи освіти, яка формує ці навички. Так, в концепції Нова українська школа цифрові навички визначено одними із ключових навичок. Окрім цього, в умовах дистанційного навчання, цифровізація освіти набуває надзвичайної актуальності, так як забезпечує доступність, посилення індивідуалізації та диференціації навчання. Таким чином, впровадження інформаційних технологій в освітній процес та формування цифрових навичок є актуальним завданням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам і перспективам цифровізації освітнього процесу присвячено ряд праць сучасних вітчизняних науковців (І. Бех, В. Биков, С. Доценко, Л. Канішевська, В. Кремень, А. Литвин, С. Литвинова та ін.). Проблеми профорієнтаційного супроводу учнів в сучасних умовах висвітлені в наукових працях О. Моріна, З. Охріменко, А. Шевенко та ін. Різні аспекти використання інноваційних технологій в підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи окреслені в статтях Є. Ветчаніна, Д. Закатнова, Ю. Носенко, В. Сіпія та ін. науковців.

Останнім часом прийнято ряд нормативних документів, в яких розглянуто провідні ідеї і принципи освіти дітей і молоді в цифровому просторі. Зокрема, в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі [1] окреслені умови створення безпечного цифрового освітнього середовища, розвитку цифрової компетентності педагогічних, науково-педагогічних та адміністративних кадрів, які здатні ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі. Відповідно до положень «Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року» [2]

сьогоднішня система освіти і науки має зазнати докорінних цифрових змін та відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу.

Окреслення нерозв'язаних проблем, яким присвячено статтю. Однак, не зважаючи на доробок науковців, достатнє нормативне забезпечення цифровізації освітнього процесу, нерозв'язаними залишаються цілий ряд проблем. Серед них – створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору, зокрема, змістове наповнення процесу профільного і професійного самовизначення учнів ЗЗСО.

Метою статті є: обґрунтування важливості використання інформаційних технологій в профорієнтаційному супроводі профільного і професійного самовизначення учнів закладів загальної середньої освіти.

Для реалізації мети статті виокремлено такі **завдання:**

1. Аналіз проблеми реалізації цифровізації в сучасному освітньому просторі;
2. Розглянути досвід застосування ІТ в профорієнтації;
3. Окреслення методичних засад та змістових аспектів профорієнтаційного супроводу профільного і професійного самовизначення учнів в інформаційному просторі.

Виклад основного матеріалу. Проблеми науково-практичної реалізації цифровізації виховного процесу в сучасних умовах висвітлені в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі [1], яка постає як система науково обґрунтованих положень, що визначають суспільні виклики й стратегічні напрями виховання молодого покоління в умовах цифрової реальності. В концепції зазначено, що зростаюча особистість, яка доцільно долучилася до цифрового простору, відзначається надзвичайно широкою інтегрованістю в суспільство як таке. Деякі з таких особистостей, що володіють виключними перспективами, потенційно можуть долучатися до світового співтовариства – зробити так, щоб їхнім домом став увесь світ. За такої ситуації молоді люди інтенсивно рухаються шляхом розвитку: вони накопичують, формулюють та структурують щоразу більший об'єм інформації, паралельно із цим поступово розширюється діапазон їхніх здібностей до передбачення, у результаті чого вони одержують можливість прогнозувати подальший шлях своєї кар'єри – звичайно, не в закінченому вигляді, а з позицій очікувань і вірогідностей, що дає можливість попередити можливі невдачі [1, с.10]. Таким чином цифровий простір не лише надає можливість не лише інтегруватися в світове співтовариство, а й бути суб'єктом власної кар'єрної перспективи.

Базуючись на викладеному вище, вважаємо, що використання цифровізації з метою супроводу учнів у профільному і професійному самовизначенні є надзвичайно актуальним завданням сучасного освітнього процесу. Адже, дистанційне навчання, не завжди доступна і не систематична

профорієнтація, відсутність професійних проб та недостатнє науково-методичне забезпечення, – не задовольняють в повній мірі профорієнтаційні потреби учнів у закладах освіти. Результатом цього є те [3], що сучасні учні старшого шкільного віку часто мають низьку мотивацію до навчальної діяльності, нереалістичні професійні плани, несформовану систему професійно-ціннісних орієнтацій. Навіть випускники вищих навчальних закладів мають труднощі у визначенні шляхів подальшого особистісного й професійного зростання.

Підтверджується зазначене результатами діагностичного дослідження, проведеного в рамках виконання теми «Формування кар'єрної спрямованості учнів в умовах Нової української школи». Так, на констатувальному етапі експерименту співробітниками лабораторії виховання готовності до ринку праці визначено, що 42 % учнів 10-х класів (вибірка складалася з 263 учнів різних регіонів України) мають неповну систему знань про **бажану професійну діяльність** та часткове усвідомлення власних професійно-кар'єрних характеристик. Учні виявляють зацікавленість у **професійно-кар'єрній діяльності**, але не завжди демонструють високий рівень мотивації у ній. Учні періодично виявляють самостійність у професійно-кар'єрній діяльності, та періодично докладають вольові зусилля. Їм притаманна готовність до **побудови кар'єрної траєкторії**, але сформованість кар'єрних умінь і навичок ситуативна, що періодично супроводжується усвідомленням самоцінності і не завжди втілюється у спроможності досягати поставлених цілей, певної профорієнтаційної мети.

Зважаючи на те, що в сучасних умовах проблема готовності учнів до профільного і професійного самовизначення набуває особливої актуальності (адже, відповідно до вимог реформи НУШ, учні дев'ятих класів загальноосвітніх навчальних закладів мають чітко визначитись з подальшою освітньою траєкторією [4]), в освітньому процесі активізується проблема оновлення шкільної профорієнтації, як потужного засобу підтримки особистості на етапі профільного і професійного самовизначення.

Так, відповідно до плану реформи НУШ передбачається, що починаючи з 2025 року, відбудеться пілотування стандарту й моделей профільної освіти в окремих закладах, а у 2027 року всі учні почнуть здобувати профільну освіту за новими стандартом і програмами. Згідно з концепцією реформи, учнівство зможе формувати власну освітню траєкторію, обираючи профіль і частково предмети для вивчення. Водночас заклади освіти зможуть створити якнайкращу пропозицію для учнівства, залежно від своїх можливостей [4].

Таким чином, в сучасному освітньому процесі наявні суперечності між: об'єктивно заданою потребою у профільному на професійному самовизначенні учнів загальноосвітніх навчальних закладів та спроможністю учнів обирати траєкторію особистісного і професійного розвитку відповідно до власних індивідуальних особливостей і вимог сьогодення; між активним

застосуванням гаджетів для отримання інформації та недостатнім науково-методичним забезпеченням процесу профільного та професійного самовизначення в цифровому середовищі.

Розв'язати ці суперечності можливо за умови часткової цифровізації системи шкільної профорієнтації, як зовнішньої умови здійснення обґрунтованого профільного і професійного самовизначення, яке передбачає активізацію рефлексивних процесів (самопізнання, самооцінка, самоусвідомлення), формування кар'єрних вмінь і навичок, отримання досвіду професійної діяльності, спілкування, міжособистісної взаємодії.

Цифрова трансформація освіти – це не просто впровадження нових технологій, а й зміна підходів до навчання та освіти, зазначає С. Алексєєва [5]. Це шлях до створення більш сучасної, гнучкої та персоналізованої системи освіти, яка відповідає потребам сучасного здобувача освіти. Ці зміни мають торкаються всіх аспектів освітнього процесу. Так, замість традиційних лекцій та семінарів все більшого значення набувають інтерактивні та ігрові методи, онлайн-курси, вебіари, віртуальні лабораторії та інші інноваційні формати; в змісті освіти навчальні програми оновлюються з урахуванням потреб сучасного світу та розвитку цифрових технологій, з акцентом на критичне мислення, цифрову грамотність, STEM-дисципліни та навички розв'язування проблем); змінюється роль вчителя (він стає не просто джерелом знань, а й фасилітатором, який допомагає учням вчитися самостійно, досліджувати інформацію та використовувати цифрові інструменти для кращого засвоєння матеріалу); модернізується освітнє середовище (заклади освіти трансформуються в цифрові простори, де використовуються онлайн платформи, інтерактивні дошки, мобільні пристрої та інші технології для створення більш гнучкого та персоналізованого середовища для навчання). Важливою умовою функціонування такого середовища є надання освітнього контенту (зміст), побудова управління освітнім процесом на засадах цифровізації.

Використання інноваційних технологій в підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи, на думку Ю. Носенко [6], може сприяти покращенню розуміння учнями власних інтересів та нахилів, а також глибшому осмисленню специфіки та особливостей різних професійних галузей. Моделювання віртуальних та доповнених реальностей надає можливість «зануритися» у віртуальні екскурсії, симулювати реальні сценарії, проводити тестування здібностей, взаємодіяти у ділових іграх, а також отримувати актуальну інформацію щодо конкретних галузей діяльності, тенденцій ринку праці та професійних вимог у режимі реального часу. Використання таких інтерактивних методів дозволить учням випробувати себе у різних професійних ролях та усвідомити власні можливості і вподобання щодо майбутньої професійної кар'єри. Таким чином, застосування інноваційних технологій буде сприяти формуванню обдуманого вибору учнями майбутнього напряму професійної діяльності, підкреслює вчена.

Зокрема, дослідниця пропонує ряд сервісів і технологій віртуальної та доповненої реальності для залучення учнів та надання їм можливостей для дослідження різних професій та галузей діяльності. Ці сервіси можуть бути використані для створення захоплюючих та інтерактивних уроків профорієнтації, допомогти учням краще зрозуміти різноманіття кар'єрних можливостей, підготувати їх до свідомого вибору майбутньої професійної діяльності.

У наукових дослідженнях В. Сіпія [7], що стосуються обґрунтування профорієнтаційного потенціалу STEM-освіти, окреслено можливості підвищення профорієнтаційної обізнаності учнів за допомогою використання державного порталу «Дія. Освіта», на якому розміщені дієві профорієнтаційні засоби. Це не лише освітні серіали, а й стимулятори, що дають змогу спробувати себе в ролі спеціаліста тої чи іншої професії. На державному порталі «Дія. Освіта» створено освітній серіал про сучасні цифрові професії, що стане у пригоді вчителям та здобувачам освіти у виборі професії у сфері ІТ. Кожна серія присвячена окремій диджитал-професії, про яку розповідають практики. Використовуючи матеріали цього серіалу, окремі фрагменти виступів фахівців, вчитель може підвищити обізнаність учнів з роботою диджитал-маркетолога, SMM-спеціаліста, Front-end- та Back-end-розробника, QA (тестувальника програмного забезпечення), UI/UX-дизайнера, бізнес аналітика, cybersecurity engineer, devOps engineer та product manager. Після перегляду здобувачі освіти краще усвідомлюють цінність вивченого навчального матеріалу, де його можна використати у подальшій професійній кар'єрі.

Цікавою є ідея впровадження в профорієнтацію VR-технології, VR-продуктів та VR-гаджетів, висвітлена у статті Євгена Ветчаніна & Дмитра Горбатовський [8] що дозволить не лише отримати певну інформацію про професію, а й «спробувати» себе в обраній професії. Так, дослідниками розпочато розробку програмного продукту віртуальної реальності VRAnalytics (робоча назва). Завданнями такого VR-продукту є: 1. Слугувати інформаційним середовищем, яке спрямоване на ознайомлення користувача зі світом професій та конкретними спеціальностями. 2. Створювати завдань для користувача у вигляді набору задач, які йому необхідно вирішити. Метою таких завдань є отримання користувачем інформації щодо наявних у нього вмінь і навичок, необхідних для вирішення задач, а також рівня їх розвитку.

Зважаючи на викладене вище, окреслимо деякі аспекти створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти, зокрема, змістове наповнення процесу профільного і професійного самовизначення учнів ЗЗСО. В першу чергу, на нашу думку важливим є визначення методичних засад профорієнтаційного простору закладу освіти. Базуючись на провідних ідеях, засадах та принципах виховання дітей і молоді в цифровому просторі, закладених в Концепції виховання дітей та молоді в цифровому

просторі [1], вважаємо, що домінуючими принципами створення цифрового освітнього профорієнтаційного простору закладу освіти є: принцип безпеки (попередженні зламів, захисті інформації від втручання чи викривлення тощо); принцип індивідуалізації (можливості будити індивідуальну стратегію сфокусованості, використанні можливостей саморозвитку); принцип доступності (цифровий простір є відкритим, простим у доступі і використанні, а також актуальним і постійно оновлюваним); принцип доцільності (використання цифрових методик чи технологій для виконання поставлених завдань); принцип розвитку (активізація самоудосконалення, прагнення розвивати творчі здібності, вміння адаптуватися до сучасних умов життя та використовувати переваги цифрового середовища у розв'язанні профорієнтаційних задач); принцип гнучкості дозволяє використовувати цифровий контент відповідно до індивідуальних, вікових, спеціальних потреб, інтересів кожної дитини з урахуванням її вподобань, задач, зручного часу, місця тощо; принцип інноваційності (застосування сучасних ефективних форм і методів); принцип інтегрованості забезпечує вивчення розмаїтих явищ життя на перетині різних наук через залучення відмінних суб'єктів освітнього процесу.

Виходячи з сутності профорієнтації, в її структурі виділяють три основні елементи, технологічні складові, які характеризують її функціональний зміст: професійну інформацію, професійну консультацію і професійний відбір (добір). Науково-методичними основами та засобами, на яких будується профорієнтація, є професіографія і психодіагностика. Зазначені елементи здійснюються у тісному взаємозв'язку між собою, тому ігнорування будь-якого структурного елементу може призвести до того, що профорієнтаційні заходи будуть неефективними. Кожний з них виконує свої завдання і йде за попереднім у певній послідовності. У практиці ж профорієнтаційної роботи не завжди можна встановити чіткі межі, які відділяють один елемент від іншого [9; 10].

Якщо професійна інформація (науково-практична система організації та проведення роботи, спрямованої на засвоєння особистістю необхідних знань про світ професій з їх вимогами до працівника, формами й умовами їх освоєння, про стан ринку праці та потреби господарського комплексу у кваліфікованих кадрах, про умови правильного вибору професії і можливості професійного розвитку) та профдіагностика є найбільш активно застосовуються в цифрових технологіях, то зміст професійної консультації учнів закладів загальної шкільної освіти в цифровому контенті залишається майже не розробленим. Саме тому, зупинимось більш детально на профконсультації, яка є системою спеціалізованих заходів з вивчення й оцінки індивідуально-психологічних особливостей, інтересів, здібностей особистості з метою надання їй кваліфікованої поради щодо вибору чи зміни професії, працевлаштування. Головна мета профконсультації – допомогти суб'єкту

усвідомити особливості його особистості, інтереси, нахили, мотиви вибору професії, зрозуміти потреби і можливості ринку праці, а також дати обґрунтовану пораду щодо професійного вибору та вибору шляхів навчання і сфери діяльності, тобто знайти шляхи досягнення оптимальної відповідності між особистістю та професією. Виділяють чотири основні функції професійної консультації: інформаційну, психодіагностичну, прогностичну і корекційну.

Профконсультування має вирішувати три групи задач, до яких відносяться: психологічний аналіз особистості учня, співставлення психологічних структур особистості і професії, визначення шляхів подальшого розвитку особистості. Серед основних підходів у процесі професійного консультування визначають: виховний, діяльнісний, особистісний, інформаційно-діагностичний, діалогічний, імітаційно-рольовий та комплексний підходи [9].

Аналіз досліджень з проблем професійного консультування дозволяє зробити висновок, що сучасна профконсультація базується на клієнт-орієнтованому підході в основі якого лежить особистісне зростання людини. Професійна консультація має декілька функцій: діагностичну, виховну, розвивальну і активізуючу. Так, фундатором психолого-педагогічної школи професійної орієнтації, українським вченим Б. Федоришиним [11] були розроблені теоретичні і методичні передумови побудови гуманістично спрямованої системи профконсультативної роботи, які мають надзвичайну цінність для реалізації ефективної профорієнтації в сучасних умовах.. На думку вченого, система профорієнтації має бути побудована таким чином, щоб стимулювати учнів до самопізнання, виховання потреби в постійній самоосвіті, в самооцінці власних реальних можливостей, а також самовихованні професійно значущих якостей з метою професійного самовизначення і становлення особистості. Виходячи з цього Б. Федоришин запропонував підбирати певний «ансамбль» профконсультативних методів спрямованих на вияв і оцінку індивідуальних професійно значущих особливостей, психологічної структури особистості з наступною інтеграцією діагностичних показників і співставленням їх з відповідними професіограмами.

Розвивальна профконсультація, робить акцент на розвитку необхідних якостей, здібностей, важливих в майбутній професії. При цьому діагностика виступає не лише як констатація актуального стану особливостей людини, а в першу чергу як підґрунтя для розробки програми самовиховання. Активізуюча профконсультація спирається на активність самого суб'єкта професійного самовизначення. Головний зміст активізуючої профконсультації – психологічна підготовка особистості до визначення своєї позиції і прийняття самостійного рішення щодо професійного самовизначення. У свої діяльності профконсультант зосереджується на виявленні сильних сторін особистості та її спрямування на розвиток необхідних якостей. Це дає можливість людині усвідомити себе, адекватно використати свої можливості в діяльності та реалізувати себе, продуктивно та творчо будувати своє життя. Результат

профконсультування – це конкретні самостійні усвідомлені рішення особистості щодо її професійного самовизначення та професійного становлення.

Таким чином, створення профорієнтаційного інформаційного середовища освітнього закладу на наукових засадах, відкриє принципово нові можливості для проведення сучасної якісної професійної орієнтації з учнями, яка зорієнтована на задоволення професійних і кар'єрних запитів учнів, ефективно профільне і професійне самовизначення.

Висновки. Відповідно вимог Нової української школи, які передбачають усвідомлений вибір учням своєї освітньої і професійної траєкторії, в сучасних умовах надзвичайно зростає роль профорієнтаційного супроводу. Натомість, повне або часткове дистанційне навчання, відсутність годин на цілеспрямовану і систематичну професійну орієнтацію, максимально знижують ефективність шкільної професійної орієнтації. Відповідно актуалізується проблема переосмислення, оновлення змісту, форм і методів профорієнтації в закладах загальної середньої освіти. Зокрема, мова йде про цифровізацію шкільної профорієнтації, як потужного засобу підтримки особистості на етапі профільного і професійного самовизначення. Якісні зміни в системі освіти неможливі без цифрової трансформації освітнього процесу, яка передбачає максимально повне використання потенціалу цифрових технологій. Створення профорієнтаційного інформаційного середовища освітнього закладу відкриє принципово нові можливості щодо подолання таких актуальних викликів сучасної профорієнтації учнів закладів загальної середньої освіти, як: доступність, систематичність, цілеспрямованість, сучасність інформації.

Перспективним напрямком наукових пошуків в контексті теми статті є: створенні безпечного цифрового освітнього середовища, розвиток цифрової компетентності педагогічних кадрів, які здатні ефективно використовувати цифрові технології в освітньому профорієнтаційному процесі.

Література:

1. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022, 4(2), С. 1-30. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>
2. Проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-monzaprosnyue-do-gromadskogo-obgovorennny>
3. Денисюк О.Я., Титаренко Н.В., Дронь Т.О. Моніторингове дослідження щодо професійної орієнтації учнів у закладах загальної середньої освіти: інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства освіти і науки України. Київ, 2022. https://iea.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/12/profori%D1%94ntacziya_2022.pdf
4. Міністерство освіти і науки України пропонує для громадського обговорення проєкт Державного стандарту профільної середньої освіти. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2023/10/30/HO-proyekt.Derzhstandartu.profilnoyi.serednoyi.osvity-30.10.2023.pdf>

5. Алексеева С. Профільна середня освіта професійного спрямування: стратегічні орієнтири та успішні практики. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів методологічного семінару «Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації» (4 квітня 2024р.) . Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. С. 138-141. https://lib.iitta.gov.ua/740085/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9C%D0%A1_v2.pdf

6. Носенко Ю. Імерсивні технології у підтримці профорієнтаційної роботи в умовах профільної української школи. *Профільна середня освіта: виклики і шляхи реалізації*: збірник матеріалів / за заг. ред. Ляшенко О.І., Засекої Т.М., Мальованого Ю.І. Литвинової С.Г., Малиношевської А.В. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. С.44-47. <https://lib.iitta.gov.ua/740085>

7. Сіпій В.В. Професійна орієнтація у гімназії засобами STEM-освіти. *Інформаційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії* : збірник матеріалів V Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму, Київ, 20 вересня 2023 р. Національний центр «Мала академія наук України», м. Київ, Україна, 2023. С. 129-131. https://lib.iitta.gov.ua/738791/1/SIPII_MAN_2023.pdf

8. Ветчанін Є., Горбатовський Д. Використання віртуальної реальності в освітньому процесі та профорієнтаційній роботі на прикладі програмного продукту VRAnalytics. *Освітологічний дискурс*, (1 (28), 2020.С. 80–93. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.7>.

9. Коропецька О. М. Психологічні основи професійної орієнтації та самореалізації особистості. Навчальний посібник. Київ : КНТ, 2016. 438 с.

10. Професійна орієнтація : підручник [для студентів] / Єгорова Є. В. та ін.; за ред. О. М. Ігнатович. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 240 с.

11. Профконсультационная работа со старшеклассниками / под ред. Б. А. Федоришина. Київ. : Радянська школа, 1988. 160 с.

References:

1. Kontsepsiia vykhovannia ditei ta molodi v tsyfrovomu prostori (2022) [4. The concept of raising children and youth in the digital space]. Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, 4(2), 1-30. <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>[in Ukrainian].

2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (25.05.21) Proiekt Kontseptsii tsyfrovoyi transformatsii osvity i nauky na period do 2026 roku [Project Concept of digital transformation of education and science for the period until 2026]. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformatsiyi-osviti-i-nauki-monzaproschuye-do-gromadskogo-obgovorennny>[in Ukrainian].

3. Denysiuk O.Ia., Tytarenko N.V., & Dron T.O. (2022).Monitorynhove doslidzhennia shchodo profesiinoi oriientatsii uchniv u zakladyakh zahalnoi serednoi osvity: informatsiino-analitychni materialy Ministerstva osvity i nauky Ukrainy [Monitoring study on professional orientation of students in institutions of general secondary education: information and analytical materials of the Ministry of Education and Science of Ukraine] Kyiv. https://iea.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/12/profori%D1%94ntacziya_2022.pdf [in Ukrainian].

4. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy (30.10.23) proiekt Derzhavnoho standartu profilnoi serednoi osvity [project of the State standard of specialized secondary education.]. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadske-obgovorennya/2023/10/30/HO-proyekt.Derzhstandartu.profilnoyi.serednoyi.osvity-30.10.2023.pdf>[in Ukrainian].

5. Aliksieieva S. (2024). Profilna serednia osvita profesiinoho spriamuvannia: stratehichni oriientyry ta uspishni praktyky [Professional secondary education: strategic orientations and successful practices]. Profilna serednia osvita: vyklyky i shliakhy realizatsii: zbirnyk materialiv metodolohichnoho seminaru. Kyiv : Vydavnychiy dim «Osvita», 138-141. https://lib.iitta.gov.ua/740085/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%9C%D0%A1_v2.pdf [in Ukrainian].

6. Nosenko Yu. (2024). Imersyvni tekhnolohii u pidtrymtsi proforiiientatsiinoi roboty v umovakh profilnoi ukrainiskoi shkoly [Immersive technologies in support of career guidance work in the conditions of a specialized Ukrainian school]. *Profilna serednia osvita: vyklyky i shliakhy realizatsii: zbirnyk materialiv metodolohichnoho seminaru*. Kyiv : Vydavnychy dim «Osvita», 44-47. [in Ukrainian].

7. Sipii V.V.(2023). Profesiina oriiientatsiia u himnazii zasobamy STEM-osvity. [Professional orientation in gymnasium by means of STEM education.] *Informatsiini transformatsii v suchasni osviti: vyklyky, realii, stratehii : zbirnyk materialiv V Vseukrainskoho vidkrytoho naukovopraktychnoho onlain-forumu*, Kyiv, 20 veresnia 2023 r. . Natsionalnyi tsentr «Mala akademiia nauk Ukrainy», Kyiv, 129-131. https://lib.iitta.gov.ua/738791/1/SIPII_MAN_2023.pdf [in Ukrainian].

8. Vetchanin Ye., & Horbatovskyi D. (2020). Vykorystannia virtualnoi realnosti v osvitnomu protsesi ta proforiiientatsiinii roboti na prykladi prohramnoho produktu VRAnalytics [The use of virtual reality in the educational process and career guidance work on the example of the software product VRAnalytics.]. *Osvitolohichni dyskurs*, (1 (28), 80–93. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.1.7>. [in Ukrainian].

9. Koropetska O. M. (2016). Psykholohichni osnovy profesiinoi oriiientatsii ta samorealizatsii osobystosti [Psychological foundations of professional orientation and self-realization of the individual]. *Navchalnyi posibnyk*. Kyiv : KNT. [in Ukrainian].

10. Profesijna oriyentaciya: pidruchnyk. (2014) [Professional guidance: textbook]. Ignatovych, O. M. (Ed). Kirovograd: Imeks-LTD. [in Ukrainian].

11. Profkonsultatsyonnaia rabota so starsheklassnykamy (1988) [Professional consulting work with high school students]. B. A. Fedoryshyn, Ed.. Kyiv. : Radianska shkola.